

Moderni orjuus on juurtunut Suomeen

05/02/2026

Ihmiskauppa ja työvoiman hyväksikäyttö ovat ilmiöitä, jotka on päässeet juurtumaan Suomeen. Ne kohdistuvat pääasiassa ulkomaalaisiin ja etenkin EU:n ulkopuolelta köyhistä oloista tullessiin maahanmuuttajiin.

Tutkiva toimittaja Paavo Teittinen alkoi perehtyä nykyajan orjuuteen jo 2010-luvun loppupuolella. Hänen kiinnostuksensa heräsi, kun hän kuuli ravintolatyöntekijöistä, jotka työskentelivät alipalkattuina tai jopa palkatta. Vuonna 2018 paljastui nepalilaisissa ravintoloissa pyöritetty ihmiskaupparinki, josta Teittinen kirjoitti laajan jutun Helsingin Sanomiin. Viime syksynä häneltä ilmestyi kirja nimeltään Pitkä vuoro. Tieto-Finlandialla palkittu teos kertoo kymmenien esimerkkien valossa modernin orjuuden kiinnittymisestä Suomeen.

Pääkaupungin Wanhojen Tovereiden kuukausitapaamisessa 2.2. vierailut Teittinen sanoi, että modernia orjuutta esiintyy lähes alalla kuin alalla. Sitä on niin ravintoloissa, siivousfirmoissa, maataloudessa, puutarha-alalla, luonnonmarjojen keruussa, ruokalahettipalveluissa kuin metsätoissakin. Modernin orjuuden ilmenemismuodot ovat moninaiset; 12-24 -tuntiset työpäivät, alipalkkaus, työskentely ilman palkkaa, pahoinpitelyt, vapaudenrajoitukset ja niin edelleen. Keskeistä näissä tapauksissa on, että työehdot ovat laittomat ja työnantajan sanelemat. Orjuutettu ei voi vaikuttaa niihin itse. Viimeisimmät tapaukset osoittava myös, ettei tapauksissa aina ole kyse pelkästään työehdoista, vaan myös työturvallisuudesta. Uzbekistanista on tuotu ihmisiä, joille on opastettu puoli tuntia moottorisahan käyttöä ja marssitettu sen jälkeen metsään puita kaatamaan. EU:n ulkopuolelta köyhästä etelästä, kuten esimerkiksi Bangladeshiin tai Nepalin kaltaisissa maissa toimivat välittäjät houkuttelevat työntekijöitä Suomeen lupaamalla hyvät ansaintamahdollisuudet ja turvalliset työolosuhteet. Tavallista on pakottaa tulija maksamaan työpaikastaan kynnyksärahaa työnantajalle tai välittäjälle. Monesti osa siitä jää velaksi, jota lyhennetään työnteolla. Velan vuoksi työntekijän on pakko alistua epäinhimillisiin työolosuhteisiin. Niihin on pakko tyytyä, sillä irtisanoutuminen merkitsisi oleskeluluvan peruuttamista ja maasta poistamista. Ei myöskään ole harvinaista, että orjuutetun kotimaahan jääneitä läheisiä uhkaillaan väkivallalla.

– Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytöstä hyötyy koko suomalainen yhteiskunta. Yksi syy ilmiöön onkin se, ettemme kiinnitä siihen huomiota, koska se tekee meidän elämästämme mukavampaa ja edullisempaa. Saamme ruokamme ja palvelumme edullisemmin. Hyödyimme välillisesti myös siitä, kun kunnalliset siivous- ja rakennusurakat annetaan yritykselle, joka pystyy tekemään halvimman tarjouksen juuri siksi, että se riittää työntekijöitään, Teittinen sanoi.

Teittisen mukaan Suomessa ei ole osattu tunnistaa ihmiskauppaa. Ei ole ymmärretty, kuinka laajaa ja yleistä se on.

– Ei ole kyse yksittäisestä toimialasta tai muutamista mädistä omenoista, vaan ilmiö on hyvin systemaattinen ja rakenteellinen, Teittinen huomautti.

Hän sanoo, ettei ihmiskauppaa ole helppo tutkia ja ettei poliisilta varmastikaan löydy siihen riittävästi resursseja. Kysymys on kuitenkin myös ennakkoluuloista ja asenteista. Teittisen kokemuksen mukaan uhrien kertomuksiin ei aina uskota siitä syystä, että he ovat ulkomaalaisia, ja tapaukset jätetään siksi tutkimatta.

Hän sanoi, että myönteistä kehitystä on kuitenkin nähtävissä, kun tietoisuus on lisääntynyt. Silti riisto jatkuu ja ilmiö leviää. ”Moderni orjuus on uhka oikeusvaltiolle, sillä se rapauttaa käsityksiämme suomalaisesta yhteiskunnasta, jossa on totuttu kunnioittamaan lakia ja ihmisoikeuksia.”

Teksti ja kuva Annakati Mattila